

LA VERDADERA FILIACIO DE BERENGUER SENIOFRED DE LLUÇA, PRIMER ARQUEBISBE DE TARRAGONA DEL SEGLE XI, CONEGUT FINS ARA PER BERENGUER DE ROSANES

L'estudi de la història religiosa catalana del segle XI va portar-nos a centrar el nostre interès en la figura del primer arquebisbe de Tarragona d'aquest segle.

La majoria d'historiadors del país ha tractat injustament l'actuació de l'arquebisbe Lluçà deixant-la en un segon terme i donant tot el mèrit de la restauració de la província tarragonina a sant Oleguer. El fet de no haver pogut portar a terme la restauració material de la ciutat de Tarragona —cosa molt secundària davant la transcendència de lliurar els bisbats de la Marca Hispànica de la secular dependència de Narbona— els ha fet suposar que l'intent del bisbe de Vic, Berenguer Seniofred de Lluçà, hauria de classificar-se al costat de l'intent fallit del bisbe Ató de l'any 971.

Deixem per altra ocasió demostrar el contrari, per a limitar aquestes ratlles a esclarir la verdadera filiació de l'arquebisbe Berenguer.

No hi ha cap dubte que l'arquebisbe de Tarragona, Berenguer, fou una de les figures eclesiàstiques més rellevants de l'últim quart del segle XI. Abans de centrar-nos en l'estudi dels seus antecedents familiars serà útil donar quatre pinzellades sobre la seva vida.

Berenguer Seniofred de Lluçà fou canonge de la catedral de Vic des d'abans de l'any 1065. L'any 1076 va ésser promogut bisbe de Vic, en succeir el seu oncle Guillem de Balsareny, que ho havia estat des de l'any 1048 fins a la seva renúncia en 1074. Un cop bisbe de Vic, va demostrar-se de bell antuvi un gran partidari de les noves idees romanes de reforma: lluità esforçadament per la llibertat de

la seva església enfront dels laics, reformà la canònica catedralícia de Vic i altres del bisbat, com Manresa i Sant Joan de les Abadesses, creà la de l'Estany i encoratjà les fundacions de Manlleu i Sant Tomàs de Riudeperes. La reforma de la famosa canònica de Sant Joan de les Abadesses li donà ocasió de fer un llarg sojorn a Roma on el papa Urbà II va conèixer-lo personalment i, fins i tot, va elogiar la seva rectitud de vida.

En la crisi sobrevinguda després de l'assassinat del comte Ramon Berenguer II, *Cap d'Estopa*, en 1082, fou, amb altres pròcers catalans, un dels primers en salvar la confusa situació del país. Això li valgué el mèrit d'haver evitat una guerra civil, de frenar la perillosa intervenció del comte de Cerdanya en els afers de la casa barcelonesa, d'assegurar la tutoria del petit Ramon Berenguer III, fill del comte assassinat, i de guanyar-se l'amistat i confiança de Berenguer Ramon II, *el Fraticida*. Una mostra del seu prestigi ens la dona el fet que, en 1086, el comte fraticida li encarregués la pacificació del bisbat de Barcelona, que diversos nobles partidaris del comte assassinat, en especial en Bernat Guillem de Queralt, intentaven d'ocupar amb violència, impeding de possessionar-se'n al nou bisbe Bertran.

Però el fet cabdal de la seva vida fou l'haver aconseguit restaurar jurídicament l'arxidiòcesi tarraconense l'any 1091, malgrat l'oposició de Narbona, de Toledo —reclousa de la renovació del títol de primacia de Tarragona sobre l'antiga arxidiòcesi tarraconense— i d'altres magnats religiosos del país i de la Provença.

L'arquebisbe Berenguer va morir el gener de 1099, després d'haver intentat dur a terme la restauració material de la ciutat de Tarragona. A la seva mort la seva obra va restar en peu i fins a la nominació d'Oleguer en 1118, Tarragona va considerar-se seu vacant, sense que Narbona pogués anexionar-se altra vegada els bisbats catalans.

En els set anys del seu arxiepiscopat la seva residència fou sempre l'església de Vic, però, des del moment de la seva designació com a metropolità, en 1091, es titulà, sense excepció, *archiepiscopus Tarraconensis*, fins i tot en els afers relacionats, únicament, amb el bisbat de Vic. El seu antic títol de bisbe de Vic desapareix completament de la documentació.

Diversos historiadors han dubtat de si Berenguer Seniofred exercí mai, en la pràctica, el seu ofici de metropolità fora dels límits del seu bisbat. La resposta clara la donen una dotzena de documents que esmenten la seva actuació com metropolità a Gualter, del bisbat d'Urgell, a Olot, de Girona, a la conquesta d'Osca i al bisbat de

Roda, de l'Aragó, confirmant una donació de molins a Sant Cugat del Vallès... També hom el veu en 1096 que acompanya el papa Urbà II en la consagració de la catedral de Maguelona i al sínode de Nîmes del mateix any¹.

ORIGEN DE L'APEL·LATIU «DE ROSANES»

Gairebé tots els autors que s'han ocupat, directament o indirectament, de l'arquebisbe Berenguer, el cognominen «de Rosanes». Alguns d'ells, fonamentant-se simplement sobre aquest cognom, s'aventuren a fer-lo néixer a Castellví de Rosanes o de la Marca, localitat del comtat de Barcelona i comarca del Penedès, seu d'un famós castell erigit a l'època d'extensió de les fronteres de la Marca en ple segle X.

L'origen d'aquest error és molt vell; cal cercar-lo a mitjan segle XVI. L'erudit canonge-arxiver de Vic, Jaume Ripoll (1819-1835), en una recopilació seva, inèdita, de notícies sobre els bisbes de Vic², diu que l'autor més antic que li dóna el cognom «de Rosanes» és l'arquebisbe Antoni Agustín, autor del catàleg d'arquebisbes de Tarragona, publicat a les *Constitucions Provincials de Tarragona* de 1557, on diu endemés que l'arquebisbe Berenguer de Rosanes va governar l'arquebisbat des de 1091 a 1108³.

Moncada, en el seu *Episcopologi de Vic*, acabat abans de l'any 1653, diu, en començar la biografia del bisbe Berenguer: «es llamado comunmente de Rosanes, aunque su propio nombre era Berenguer Seniofredo» i, al final, torna a repetir que el seu nom és «Berenguer Seniofredo, no de Rosanes como sin fundamento le llama el vulgo»⁴. Es curiós que Moncada, autor intel·ligent i remarcable crític, s'accontentés amb fixar solament el nom patronímic i no descobrís la verdadera filiació del bisbe Berenguer, malgrat que sabem que va analitzar tots els fons documentals de Vic.

El P. Flórez, que prengué, quasi exclusivament, les notícies històriques del seu volum de *l'Espanya Sagrada* dedicat a Vic, del ma-

(1) Aquest breu resum de la vida de l'arquebisbe Berenguer és basat en les conclusions de la nostra tesi inèdita, presentada a la Universitat de Lovaina en 1963 sota el títol *Berenguer Seniofred de Lluçà, bisbe de Vic i arquebisbe de Tarragona (1076-1099)*. 320 folis mecanografiats i un registre de 135 documents, la major part inèdits.

(2) Arxiu Capitular de Vic, cal. 7, ms. titulat *Episcopologio de J. Ripoll*, foli 156.

(3) L'autor de les *Constitucions Provincials de 1557* no és l'arquebisbe Agustín, sinó el cardenal d'Oria. Ignorem d'on treuria aquesta notícia el canonge Ripoll.

(4) JUAN LUIS DE MONCADA, *Episcopologio de la Iglesia de Vich*, 2 vols. (Vic 1891 i 1904); vol. I, pàgs. 318 i 387.

nuscrit de Moncada, comença la biografia de Berenguer Seniofred dient: «A este prelado dan el apellido de *Rosanis* por su patria, Castellví de Rosanes, en la Veguería de Barcelona, pero no citan documento»⁵.

Dorca, Villanueva, Bofarull, Rovira i Virgili, Morera, Puig i Puig, Soldevila, Iglésies... i, en general, tots els autors que han esmentat l'arquebisbe, li han aplicat sense cap escrúpol el cognom de Rosanes. En canvi a Vic, els dubtes de Moncada foren aclarats per l'esmentat canonge Ripoll, qui va descobrir la seva verdadera filiació en el treball citat abans; la qual filiació fou acceptada i seguida per tots els historiadors locals: Salarich, Gudiol, Casadevall —autor d'un breu i substancial episcopologi imprès en 1924 en el «Boletín oficial del Obispado»—, Junyent, etc.

En una de les últimes notes biogràfiques sobre el bisbe Berenguer Seniofred, impresa en el «Dictionnaire d'Histoire et Géographie ecclésiastique», el seu autor, el monjo de Silos, S. Ruiz, demostra haver conegut les dues tendències, car el suposa natural de Castellví de Rosanes, si bé, diu, li diuen d'Elusa —corrupció evident del nom de Lluçà. Ell intenta de solucionar aquesta doble denominació imaginant que tal vegada hauria estat bisbe titular d'Elusa, avui Khalasa, a Palestina⁶.

No cal insistir més sobre aquest punt. Es un de tants exemples de falsos tòpics que sovint es repeteixen a la història, a causa d'acceptar-los els autors, que es limiten a repetir-se sense esbrinar llur autenticitat.

Tampoc hom no ha pogut escatir el motiu de l'atribució a l'arquebisbe Berenguer de l'apel·latiu «de Rosanes», puix que en la biografia que tenim llargament documentada del nostre arquebisbe, mai no apareix la més petita relació, ni d'ell ni dels seus familiars, amb el castell o amb la família de Rosanes. Hem de creure que aquest fals apel·latiu esdevé d'una mala lectura del nom *Llusanès*, grafia antiga de Lluçanès, amb la qual és coneguda la comarca que va senyorejar la família Lluçà, i amb la qual, també, foren coneguts els propis senyors del castell.

(5) E. FLÓREZ, *España Sagrada*, tom 28, (Madrid 1774), pàg. 153.

(6) S. RUIZ, *Berenguer Seniofred, archevêque de Tarragona*, «DHGE», tom VIII, (1935), col. 382.

LA FAMÍLIA LLUÇÀ

Poques famílies d'època tan reculada ens són més ben conegudes que la dels senyors del castell de Lluçà. El fet d'haver posseït la canònica ausonenca rics predis i alous al terme del castell de Lluçà —quasi tots ells dotació dels fills canonges de la família— ha fet que entre els més antics fons documentals de l'Arxiu Capitular de Vic hi hagi una vintena de documents, entre ells cinc testaments dels anys 988, 1006, 1022, 1034 i 1074, a través dels quals es pot no solament seguir la genealogia de la família, sinó també conèixer les seves possessions i parentius⁷. Aquestes notícies poden, encara, completar-se amb el fons de pergamins del monestir o canònica regular agustiniana de Santa Maria de Lluçà, guardats ara a l'Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona⁸.

Espigolant en aquestes fonts i en altres de complementàries hem dreçat l'arbre genealògic que acompanya aquestes planes, on destaquen, endemés, els parentius familiars; la qual cosa dóna una més exacta idea de la importància de la família Lluçà, en una època de classes socials tancades.

El primer membre conegut és *Eizo de Luciano* que el 27 de juny de 977 signa com a testimoni de la donació que Guifred de Balsareny va fer a l'església de Sant Pere de Vic. La donació consistia en un mas que tenia a Serra de Llops, prop de l'església de Sant Salvador, actualment sufragània de Sant Jaume d'Alboquers⁹.

Poc després, l'1 de setembre de l'any 988, el testament sacramental de Seniofred, marit d'Engòncia i pare de Guisad, jurat sobre l'altar de Sant Vicenç *cuius baselica sita est in comitatum Osona iuxta castrum Luzano*¹⁰, i el segon testament sacramental de Guisad, marit d'Oda i pare de Seniofred II, jurat sobre el mateix altar el dia 13 de

(7) Tots aquests documents són inèdits. Es troben al fons històric del calaix 6 o integrats en els volums de l'*Episcopologio* dels calaixos 7 i 9. Per a designar aquesta font emprarem les abreviatures ACV, cal. 6, cal. 7 o cal. 9; hi afegirem el número del document corresponent.

(8) El fons documental de la canònica de Santa Maria de Lluçà, fundada a mitjan segle XII, va traspassar-se a Barcelona quan el papa Clement VIII, en 1592, va extingir les canòniques regulars catalanes. Els béns de Lluçà varen assignar-se a la «Casa de la Caritat» de la Seu barcelonina. El fons de pergamins consta de 112 unitats repartides en els moderns caixons 10, 20A, 33B, 40B i 70. Els deu primers documents que van des de l'any 972 a 1170 són plens de referències dels senyors de Lluçà, patrons i fundadors del monestir.

(9) ACV., cal. 6, doc. 766.

(10) ACV., cal. 6, doc. 868.

gener de 1006¹¹, ens permeten de seguir, sense cap mena de dubte, la genealogia de la família i detallar els seus dominis, tant al·lodials com feudals.

POSSESSIONS DELS SENYORS DE LLUÇÀ

Els orígens de la família Lluçà, com els de quasi totes les grans famílies del país, no els podem determinar per manca de documentació inicial. Per analogia amb d'altres famílies de la comarca ausonense, millor conegudes, com les d'Orís, Besora, Gurb-Queralt...¹² es pot avançar una raonable hipòtesi. Els Lluçà serien, en els seus orígens, una família de militars a la qual els comtes de Barcelona-Ausona varen encomanar, com a *vicarii*, la guarda i defensa dels castells de Lluçà i de Merlès. Després seguí l'adquisició en aprisió, per part dels Lluçà, d'una bona part del territori que els havia estat confiat; aquest era, aleshores, un territori poc poblat i en part erm, segons ho reflexa l'acta de consagració de Santa Maria de Lluçà, feta l'any 905, en la qual es descriuen totes les viles i primeres esglésies del seu gran terme, dividit més tard en les parròquies de Santa Maria de Lluçà, Sant Pere de Torroella, Sant Martí del Bas o d'Albars, Santa Eulàlia de Puigoriol, Sant Agustí de Lluçanès, Sant Cristòfol de Borrassés, Sant Climent de la Riba, Sant Vicenç de Prats de Lluçanès, Santa Eulàlia de Pardines i Sant Andreu de Llanars¹³.

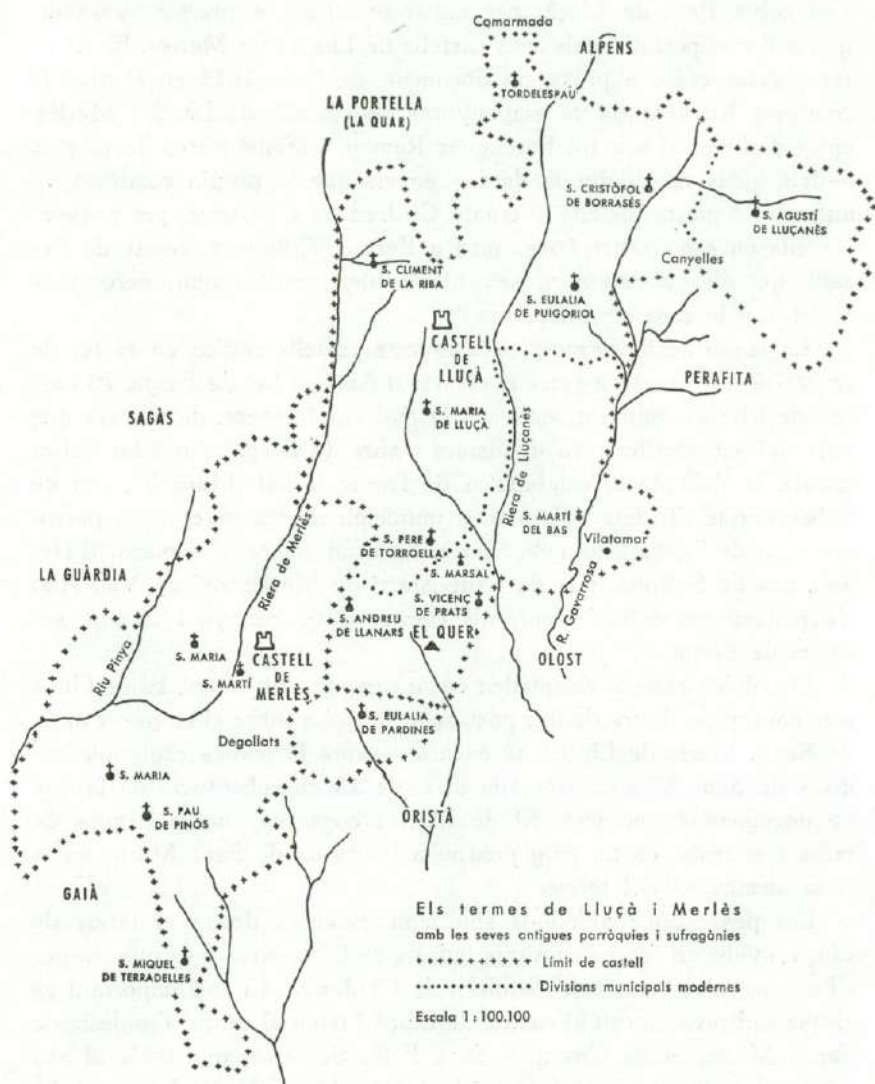
Els testaments familiars destrien des de bon principi els béns feudals i els béns al·lodials; aquests darrers són els més movibles per les compres, dots, cessions comtals, donacions a esglésies, etc.

Els béns feudals inicials els revela l'esmentat testament de Guisad I de Lluçà, de 1006, en el qual es llegeix: *Et ipsum suum kastrum de Luçano et Merlense iussit dare ad filio suo Seniofredo cum ipsos feuos que illi tenia de seniori suo*, i, més avall, precisa qui era el seu senyor en deixar la seva mare, esposa, germà i fills sota la protecció, *in potestate seniori suo Reimundo et de uxori sue*, és a dir, del comte Ramon Borrell i de la seva esposa Ermessenda.

(11) ACV., cal. 9, *Episc.* I, doc. 99.

(12) En un treball d'imminent aparició al volum 3 de l'«Anuario de Estudios Medievales», de la Universitat de Barcelona, titulat *Els senescals dels comtes de Barcelona durant el segle XI*, documentem l'origen d'algunes d'aquestes famílies.

(13) Aquest document ha estat publicat diverses vegades. La primera pel canonge J. Ripoll, en *Consagració y dotación de dos iglesias de la diócesis de Vic, una de fines del siglo IX, y otra de principios del X, ambas inéditas*, opuscle de 8 pàgs. Vic, impremta de I. Valls, 1831. I últimament per J. SERRA VILARÓ, *Les baronies de Pinós i Mataplana*, vol. III (Barcelona, 1950), pàgs. 223-24.

Aquesta subjecció feudal a la casa comtal de Barcelona la fa explícita un plet que l'any 1180 hi hagué entre el rei Alfons I d'Aragó i el noble Pere de Lluçà, per negar-se aquest a prestar vassallatge i a donar potestat dels seus castells de Lluçà i de Merlès. El rei va fer aportar como a prova un document de l'any 1023 en el qual la comtessa Ermessenda va empenyorar els castells de Lluçà i Merlès, entre d'altres, al seu fill Berenguer Ramon, i també altres documents —dels quals no es diu la data— en els que la pròpia comtessa va enfeudar aquests castells al comte Guifred de Cerdanya, per posseir-los ella en esponsalici, i més tard a Bernat Tallaferró, comte de Besalú, qui els va deixar al seu fill Guillem, reconeixent, però, vassallatge a la casa de Barcelona¹⁴.

La importància estratègica d'aquests castells radica en el fet de trobar-se a la frontera entre el comtat d'Ausona i el de Berga. El castell de Merlès, sobretot, estava a la mateixa frontera, de manera que part del seu territori era d'Ausona i part de Berga. Això ho indica encara la delimitació eclesiàstica de l'antic bisbat d'Urgell i ara de Solsona, que divideix el seu únic municipi; de les seves dues parròquies, la de Santa Maria de Merlès ha estat sempre del bisbat d'Urgell, ara de Solsona, i la de Sant Martí de Merlès del de Vic. Així s'expliquen els enfeudaments als comtes de Cerdanya i Besalú, senyors de Berga.

D'ambdós castells en queden encara importants restes. El de Lluçà més conservat, dintre de llur postració, es troba sobre el monestir antic de Santa Maria de Lluçà i té encara sencera la bonica església rodona de Sant Vicenç, aixecada al segle XII en substitució de la que ve documentada en 998. El de Merlès conserva encara llenços de murs i es troba en un puig pròxim a l'església de Sant Martí, en la zona ausonenca del terme.

Les possessions al·lodials són molt extenses dintre el terme de Lluçà; també en tenien en altres indrets de la comarca d'Osona, Bages i fins i tot als comtats de Girona i de Cerdanya. El més important és el que radicava entorn al castell de Lluçà i tenia al centre l'església de Santa Maria, el de Cirera, a Sant Feliu Sasserra, que tenia al seu centre el petit castell de Cirera i la suprimida parròquia de Sant Julià de Cirera, el de Quer, prop de Prats de Lluçanés, seu d'un castellet donat a la canònica de Vic com a dotació del canonge Berenguer Se-

(14) A.C.A., *Liber Feudorum maior*, edició de F. MIQUEL, vol. I (Barcelona 1945), doc. 225, pàg. 235.

niofred, i els de Llanars, Torroella, Relat, Degollats, Gavarresa, etc., dintre els termes de Lluçà i Merlès o prop d'ells; Òdena a la comarca de Bages i a Sant Pere d'Olceja a la Cerdanya.

Aquestes propietats al·lodials eren les més subjectes a moviments per les causes que hem esmentat anteriorment. Així, per exemple, en casar-se la noia Guília de Lluçà, tia-àvia de l'arquebisbe Berenguer i mare del bisbe sant Ermengol d'Urgell, amb el vescomte de Conflent, Bernat, li varen donar com a dot diversos alous a Sant Climent de la Riba, a Garrigós, a Sant Marçal de Relat i a Tordafraer, llocs coneguts tots ells del terme de Lluçà o veïns a ell. Guília va cedir-los en herència al seu fill Ermengol, i en morir el sant bisbe d'Urgell, els seus almoiners els vengueren, en 1038, a Seniofred II de Lluçà i a la seva esposa Ermessindis, pares de l'arquebisbe Berenguer, que així refeien el patrimoni de Lluçà¹⁵.

A partir del segle XII, la família de Lluçà augmenta el seu prestigi i possessions feudals i al·lodials, gràcies, sens dubte, al prestigi adquirit en el temps de l'arquebisbe Berenguer Seniofred, a qui féu sempre costat el seu nebot Guillem Guisad. En 1154, en fer testament Bernat Guillem de Lluçà, posseïa, a més dels clàssics castells de Lluçà i Merlès, la parròquia de Perafità, el castell del Quer, el castell de Montirat, la tutoria i defensa del Palau o castell episcopal de Vic i llurs batllies, i els castells d'Avellana, Torroella, Taradell, Castellnou i Tornamira, a més d'una llarga llista de possessions menors¹⁶. Molts d'aquests dominis els tenia en feu de l'església de Vic.

Cal remarcar, però, que en aquesta llista no s'esmenta la possessió del castell de Tarragona que els Lluçà posseïren, certament, des de l'any 1171 en feu de l'església de Vic. La família Lluçà, i més tard els Portella, prestaren homenatge per aquest enigmàtic castell de Tarragona als bisbes de Vic els anys 1198, 1199 i 1324. En el document de l'any 1324 el noble Bernat de Portella, senyor del castell de Lluçà, demana al bisbe Berenguer de Vic la investidura del *castro de Terracona, olim dictus de Mahalis*¹⁷. En altra ocasió procurarem escatir l'origen de la possessió d'aquest castell i la seva ubicació concreta.

(15) ACV., cal. 9, *Episc.* II, doc. 14.

(16) Arxiu Capitular de Barcelona, Fons de Lluçà, cal. 33B, signatura antiga *Scrinium* 21, núm. 74.

(17) Arxiu Mensa Episcopal de Vic, Llib. 13 de pergamins, docs. 12, 23, 26 i 27. Dissortadament els originals, pendents de restauració a causa dels desperfectes soferts en l'incendi de 1936, no es poden consultar. Però existeix un detallat *Índice* en el qual part d'ells hi són transcrits i altres extractats.

LA FAMÍLIA I LES PRIMERES NOTÍCIES DE L'ARQUEBISBE BERENGUER

Els documents vigatans esmenten per primera vegada a Berenguer Seniofred l'any 1065, quan ja era clergue i canonge de Vic. És un document del 21 de juliol de 1065 en el que consta que havia rebut del bisbe Guillem de Balsareny, oncle seu, el feu dels castells d'Aguilar, prop de Tona, i Llavina, prop a Calaf¹⁸. L'any següent, apareix formant part d'un tribunal reunit al palau episcopal de Vic, sota la presidència dels comtes de Barcelona, Ramon i Adalmodis, per a dirimir els drets que pretenien tenir sobre el castell de Malla, pròxim de la ciutat de Vic, l'abat de Ripoll i el noble Ermengol Guillem de Mediona¹⁹. Ambdues actuacions, sobretot la segona, en què formaven el tribunal comtal una sèrie de coneguts pròcers de les principals famílies del comtat d'Ausona, presuposen que Berenguer Seniofred de Lluçà era aleshores major d'edat.

La documentació familiar dels Lluçà no precisa l'època en la qual pogué nèixer el futur arquebisbe. L'última actuació del seu pare, Seniofred II, és de l'any 1051, i havia mort, certament, l'any 1056, quan la seva vidua Ermessindis de Balsareny, germana del bisbe Guillem, actuava com a senyora del patrimoni dels Lluçà²⁰. Ermessindis sobrevisqué molts anys al seu marit, puix que el seu testament i la seva mort tingueren lloc l'any 1074, ço que permet de suposar que el seu marit morí relativament jove, a l'igual que el seu fill major Guisad II, l'hereu del patrimoni i continuador de la genealogia, del què no es fa cap esment en el testament de la seva mare²¹.

Berenguer Seniofred es situa, per altra banda, en quart lloc entre els altres cinc fills més coneguts de Seniofred II i Ermessindis. L'aventatjaven l'hereu Guisad II, Gerbert, que fou abat de Cuixà entre els anys 1073 i 1087, i Folc, que trobant-se greument malalt féu vot d'entrar monjo a Ripoll si es curava, cosa que complí en 1074²² i, sens dubte, Ramon, arxilevita de Vic, mort poc després de l'any 1040; el seguia Galzeran, nomenat substituït seu en la possessió dels béns familiars, en cas de morir sense descendència els anteriors, en el testament de la seva mare. També semblen haver estat germans

(18) Arxiu Mensa Episcopal de Vic, Llib. 13 de pergamins, doc. 107.

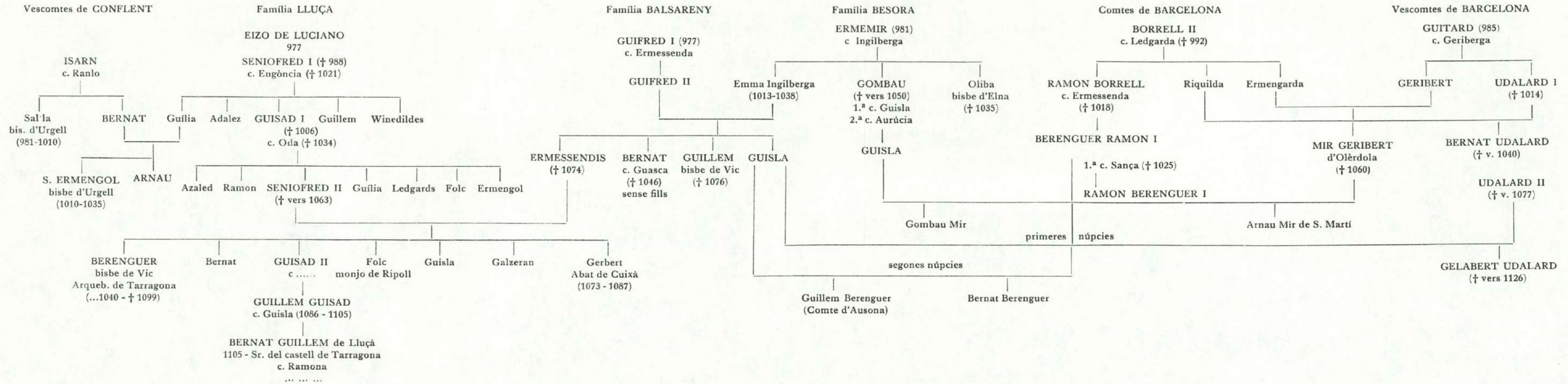
(19) A.C.A., *Liber Feudorum maior*, ed. F. MIQUEL, vol. I, doc. 442, pàgs. 463-64.

(20) ACV., cal. 9, *Episc.* II, doc. 51, i Arxiu Mensa Episcopal de Vic, Llib. 13 de pergamins, doc. 49.

(21) ACV., cal. 6, doc. 1477. Cal advertir que aquest document fou relligat erròniament després del doc. 1377.

(22) ACV., cal. 6, doc. 1474.

LA FAMÍLIA DE LLUÇA I ELS SEUS PARENTIUS

seus Guisla, esmentada en 1034, en el testament de la seva àvia Oda²³ i Bernat Seniofred, que en 1073 estava afincat al Conflent, en terres properes a Cuixà²⁴.

Relacionant aquestes dades amb la plenitud de la seva actuació entre els anys 1080 i 1095, i la seva mort l'any 1099, és obvi assenyalar com a data probable del seu naixement un any situat devers el 1035 i 1040.

La seva destinació a l'església tal vegada pugui relacionar-se amb la mort, ocorreguda molt aviat, del seu germà, l'arxilevita Ramon, amb el seu parentiu amb el bisbe de Vic i, en tot cas, amb una forta tirada dels Lluçà vers l'església, com ho indica el fet que a cada generació hi hagués un eclesiàstic i que fossin quatre els germans que ara es dedicaren a l'església, dos com a monjos de Cuixà i Ripoll i dos a la canònica de Vic. Berenguer Seniofred va rebre de casa seva, com a dot per a ingressar a la canònica de Vic, part de l'alou del Quer, amb copropietat amb el seu germà Folc, el que es féu monjo de Ripoll, i en morir la seva mare va rebre, encara, els alous de Canyelles i de Reixac, que en 1074 va commutar amb l'abat de Ripoll, a on havia anat a parar el dot de Folc, per la totalitat del castell del Quer²⁵ i un alou a la Cerdanya, també en copropietat amb el seu germà Galzeran²⁶.

* * *

Esperem haver deixat clara, amb aquesta succinta exposició, la filiació de l'arquebisbe Berenguer Seniofred de Lluçà, i que l'error històric de falsa cognominació, que ha sobreviscut per espai de quatre centúries, sigui corregit pels que, d'ara endavant, hagin d'ocupar-se de la figura d'aquest primer arquebisbe de Tarragona.

ANTONI PLADEVALL, PVRE.

(23) ACV., cal 6, docs. per l'*Episcopologi*, I, doc. 7.

(24) P. MARCA, *Marca Hispànica*, ap. 282, cols. 1162-63.

(25) ACV., cal. 6, doc. 1476.

(26) ACV., cal. 6, doc. 1477. Vegeu l'advertència de la nota 21.

